

Управління культури і туризму
Черкаської облдержадміністрації
Обласна універсальна наукова бібліотека
імені Тараса Шевченка

Інтернет-технології і забезпечення інформаційних потреб користувачів

(Методичні поради)

Черкаси - 2009

В інформаційну еру в період переходу до суспільства знань відбувається трансформація публічної бібліотеки. Важливими складниками її ресурсів стають електронні, зокрема ті, що доступні через світову мережу Інтернет. Публічна бібліотека покликана надавати громадянам доступ до сучасних інформаційних технологій, Інтернету, вчити їх ефективному використанню.

При наявності доступу до Інтернету бібліотекою варто запровадити ряд Інтернет-послуг і дати їм широку рекламу. Спочатку це – навчання роботі в мережі, пошуку інформації в Інтернеті, проведення Інтернет-екскурсій, віртуальних подорожей, Інтернет-уроків, інформаційних семінарів для спеціалістів. Все це сприятиме визнанню інформаційних технологій як альтернативного джерела інформації.

Доцільно використовувати інформаційні технології під час проведення загальнобібліотечних масових заходів, як Дні інформації, Дні фахівця, екскурсії, тренінги, презентації тощо.

Так, до програми Дня спеціаліста для вчителів можна включити комплекс заходів таких, як презентація Інтернет-центру та його послуг, тематичну виставку, бібліографічний огляд літератури та огляд Інтернет-ресурсів. Прикладом, можуть бути: „Нові форми роботи та їх використання на уроці мови (математики)”, „Ресурси Інтернету з психології та їх використання у навчанні”, „Використання ресурсів Інтернету в підготовці уроку” та ін.

Однією з нових Інтернет-послуг в бібліотеці є підготовка вебліографічних покажчиків, які полегшують пошук у мережі Інтернет та доповнюють масив отриманої в бібліотеці інформації з певної теми.

Такі покажчики слід готувати до масових заходів. До Дня спеціаліста, наприклад, для медичних працівників, можна

скласти покажчик „Медико-діагностичні ресурси мережі Інтернет”, для педагогів – „Психолого-педагогічні ресурси мережі Інтернет”. До заходів для громадських жіночих організацій з гендерних питань (семінари, або приймаючи в них участь) доцільними будуть вебліографічні списки, як: „Соціальне положення жінки в суспільстві”, „Від берегині родини до берегині держави”, „Здоров’я нації – в руках жінки”, а також презентувати наявні в Інтернеті ресурсі однойменні вебліографічні покажчики, що містять характеристику жіночих організацій, інформацію щодо стану жінки та її проблем в суспільстві.

Цікавими екскурсіями по ресурсах Інтернет можуть стати покажчики „Політологія та політичні партії України”, „Українська культура” тощо.

Для представників органів влади, крім традиційних джерел інформації, бібліотеки готують аналітичні матеріали по веб-сайтах з соціальних, правових проблем, які мають місце і в місцевих громадах. Для депутатського корпусу доцільно готувати Інтернет-огляди, вебліографічні списки, а також виконувати індивідуальні запити депутатів. Особливо доцільне використання Інтернету для довідково-бібліографічного обслуговування.

Потреби у правовій інформації та можливості Інтернет-технологій спонукають до використання комп’ютерних довідкових правових систем, зокрема, повнотекстових баз даних нормативних і законодавчих документів (Юрист-плюс, Ліга: закон) тощо. В цьому напрямку інформаційної діяльності слід використовувати WEB-сайти Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів. Ці сайти включають повні тексти нормативно-правових документів всіх видів, відомості про джерело опублікування того чи іншого документу. Інфор-

мацію з питань права та юриспруденції можна знайти на урядовому порталі – <http://portal.rada.ua/>.

Традиційно значне місце у діяльності публічних бібліотек посідає робота з учнями та викладачами навчальних закладів. Враховуючи сучасний стан комп'ютеризації закладів освіти, що значно кращий бібліотечного, слід дещо урізноманітнити Інтернет-послуги щодо обслуговування цієї категорії користувачів та зацікавленості нових у таких послугах.

Для викладачів, учителів характерним буде створення веббіографічного покажчика „На допомогу освіті”, який представляє собою веб-путівника сайтами на допомогу вчителю-предметнику, провести консультації „Доступ до Інтернету...”, можна організувати Інтернет-дні вчителя-предметника. Попередньо слід сформулювати групи, скласти плани проведення заходів, підготувати лекції, веббіографічні дайджести для кожного циклу дисциплін.

Молодь добре сприймає віртуальні екскурсії, що проводяться у комплексі із заходами в інших відділах бібліотеки. Так, організовуючи молодіжне ток-шоу „Молодь і влада”, доцільно підготувати віртуальну екскурсію для тих, хто поглиблено вивчає англійську – www.canada.ru, для учнів шкіл – „Шкільний світ”, „Журнал „Chip” та ін. Віртуальна навчальна екскурсія „По музеях світу” допоможе ілюстративністю при проведенні заходів з естетичного виховання.

Цікавими і корисними будуть списки „Веббіографічні підказки”: „Пізнай світ разом з нами”, „Кращі літературні сайти”, „Віртуальний світ тварин”, „Спортивні клуби”, „Як добре вчитись за допомогою мережі Інтернет” складені за інтересами користувачів Інтернету, за індивідуальними запитами на допомогу навчальному процесу, до актуальних подій та свят.

Для користувачів вищезазначених категорій можуть проводитись Інтернет-екскурсії, презентації сайтів освітніх організацій, готуватися веббібліографічні списки та вебпокажчики, як от: „Рекомендовані списки освітніх сайтів та адрес в Інтернеті”, „Історія України”, „Інформаційна культура школяра”, „Інновації в галузі освіти”, „Шкільний світ”, „Куди піти вчитись”, „Права дитини в Україні”, „По країнах та континентах” тощо.

На допомогу випускникам та абітурієнтам можна готувати серійні веб-інформації „Навчальні заклади України запрошують”, „Предметне тестування в Україні” та ін.

Співпрацюючи з товариствами інвалідів, ветеранів, з малозабезпеченими сім'ями, можна запропонувати цій категорії людей Інтернет-клуби „Повір у себе”, „В колі друзів”. Творчі люди вищезазначених категорій можуть запрошуватись до участі в Інтернет-виставках, конкурсах, виставляти свої твори та вироби на Інтернет-аукціонах.

За допомогою Інтернет бібліотека може знайти та надати матеріали Всеукраїнської благодійної акції „Милосердя”, матеріали засідань Ради у справах інвалідів при Кабінеті Міністрів України, матеріали по соціальному захисту інвалідів.

Для цієї категорії в Інтернет-центрі можна провести навчання „Ресурси Інтернету для вас”. Для бібліотекарів, які обслуговують людей з інвалідністю варто провести методичний день „Обслуговування людей з обмеженими фізичними можливостями”.

Для людей похилого віку, малозабезпечених надавати можливість доступу в Інтернеті до періодичних видань в електронному форматі та до повнотекстової бази електронних видань. Для цієї категорії можна провести Інтернет-огляди „Події і факти”, „Віртуальний лікар”, „Інтернет для дачників”, „Ваше здоров'я у ваших руках”.

З метою популяризації книжкового фонду ЦБС Інтернет-центри можуть проводити для всіх відвідувачів віртуальні виставки, які приваблюватимуть користувачів інформативністю, зручністю у користуванні, ілюстративністю.

Альтернативою друкованій продукції стають CD-диски, оскільки вирізняються простотою у використанні. Важливим у роботі бібліотеки з такими джерелами інформації є вивчення запитів та інформаційних потреб користувачів і постійне поновлення фонду БД на компакт-дисках.

Інтернет-технології є перспективними в методичній діяльності бібліотек. Вони використовуються в дискусійних інтерактивних формах професійного спілкування, в забезпеченні навчання бібліотечних працівників щодо надання інформаційних послуг.

Використання інформаційних технологій сприятиме створенню професійного середовища, в якому набирає активності спілкування бібліотечних працівників, обговорення актуальних бібліотечних проблем.

Найпоширенішою дискусійною формою в методичній роботі є телеконференція, тобто, спілкування в режимі on-line.

Для підвищення Інтернет-культури бібліотечних працівників важливо систематично проводити заняття „Школи професійного розвитку”, групові тренінги за окремими темами, як: „Система навчання користувачів пошуку інформації в мережі Інтернет”, „Надання консультацій висококваліфікованим фахівцям на Інтернет-місцях”, „Підготовка вебліографічних списків”; проводити віртуальні „круглі столи”. У віртуальному режимі розглянути питання „Сучасні технології при інформаційному обслуговуванні користувачів”. Протягом дії віртуального „круглого столу” від бібліотекарів-учасників, користувачів

мають надходити пропозиції стосовно обговорюваного питання.

В Україні функціонує „Бібліотечний інформаційний портал” (www.libportal.org.ua), де зібрані адреси веб-сайтів бібліотек України. На порталі оновлюються повідомлення про заходи, що відбуваються в бібліотеках, публікуються матеріали з актуальних питань та досвіду бібліотечної роботи. Цю інформацію методисти можуть використовувати для впровадження нових форм роботи.

Найбільш цікавим серед діючих методичних модулів є „Бібліотечному фахівцю” (<http://profy.nplu.org>) на сайті НПБ України. На ньому розміщується офіційна інформація, on-line-публікації, новини бібліотечного життя. Інформацію про події у житті бібліотек, державні програми розвитку бібліотечного обслуговування можна отримати на сайті української бібліотечної асоціації (www.uba.org.ua), де значна увага зосереджена на питаннях впровадження нових технологій, що впливають на поліпшення якості обслуговування користувачів.

Впровадження віртуальних джерел інформації – важливий крок на шляху до зміни функцій та завдань бібліотек.

Література

Белюкин В.А. Основные направления деятельности ПЦПИ [Текст] / Белюкин В.А. // Науч. и техн. б-ки. – 2004. - № 10. – С. 17-27.

Використання комп'ютерних технологій у методичній діяльності [Текст] : метод. поради / Харк. держ. наук. б-ка ім. В.Г. Короленка; уклад. Г.Д. Ковальчук, Н.М. Кучерява. – Х: [б.в.], 2007. – 26 с.

Інтернет-центри в публічних бібліотеках [Текст] : / Держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтв., Укр. бібл. асоц., Центр безперерв. інформ. бібл. освіти. – К: [б.в.], 2003. – 106 с.

Сільська бібліотека на етапі розвитку суспільних знань [Текст] : зб. ст. та повідомлень / Рівнен. держ. обл. б-ка; уклад.: Л.Т. Сахнюк. – Рівне: [б.в.], 2008. – 107 с.

Підготувала	Н.Д. Вітавська, завідувачка науково-методичного відділу
Редактор	Г.С. Круглякова
Відповідальна за випуск	К.С. Бугаєнко
Комп'ютерний набір	О.І. Білецька